

УДК 821.161.2.09 Вінграновський:811.111*255.4
DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2659.2022.32.11>

Світлана Підпригора, д-р філол. наук, проф.
ORCID: 0000-0001-8891-7910
e-mail: svitp@ukr.net

Вікторія Кисіль, магістр
ORCID 0000-0002-7017-1740
e-mail: viktoria.kis999@gmail.com

Чорноморський національний університет імені Петра Могили, Миколаїв, Україна

ПОЕТИЧНІ Й ПРОЗОВІ ТВОРИ МИКОЛИ ВІНГРАНОВСЬКОГО В АНГЛОМОВНИХ ПЕРЕКЛАДАХ

Розглядаються поетичні та прозові твори Миколи Вінграновського в англомовних перекладах. Звернено увагу на хронологічну послідовність появи перекладів, постаті перекладачів та на твори, які обиралися для перекладу, їхню еквівалентність оригіналу. Перший переклад прозового твору М. Вінграновського (новела "Білі квіти") з'явився за сприяння Ю. Луцького в Канаді й мав на меті популяризацію української літератури серед студентства. Новела відкриває надзвичайно ліричний світ Миколи Вінграновського, де оповідь обертається не навколо події, а навколо почуттів, що наближає новелу до поезії. Новела увійшла до антології ("Modern Ukrainian Short Stories", 1973) як приклад прози шістдесятників, які відходили від соціалістичних ідеологічних канонів і зверталися до емоційно-виражального потенціалу художньої мови. Переклад Юрія та Мойри Луцьких відзначається прагненням якомога повніше передати авторський індивідуальний стиль, зокрема образну метафоричність, створити текст, еквівалентний оригіналу за комунікативною спрямованістю. Збірка "Літній вечір" ("Summer evening", 1987) у перекладі Анатолія Біленка побачила світ після присудження М. Вінграновському Національної премії України імені Тараса Шевченка (1984). До збірки увійшли твори, орієнтовані на дитячу аудиторію, що передають дитяче одивнене сприйняття світу: "Скрина" ("The chest"), "Волохань" ("Shaggi"), "Гусенятко" ("The gosling"), "На добраніч" ("Good Night"), "Низенько зав'язана" ("What Makes the World Spin"), "Літній вечір" ("Summer Evening"). Переклади А. Біленка відзначаються адекватністю відтворення художньо-стилістичних рис оригіналу, змістовою еквівалентністю.

Окремі перекладені поезії, у яких усе ж більше акцентується громадянська складова ("Сікстинська мадонна" ("Sistine Madonna"), "Моєму морю" ("To My Sea"), "На золотому столі" ("On the Golden Table"), "Перша колоскова" ("The First Lullaby"), "Зоряний прелюд" ("Star Prelude"), увійшли до антології української поезії ("Anthology of Soviet Ukrainian Poetry", 1982). До перекладу поезій були залучені російські перекладачі (Уолтер Меї, Доріан Роттенберг, Майкл Мак'рел), що значно знизило художню вартість поезій. За часів незалежної України було ініційовано конкурси перекладів до ювілеїв письменника. Однак перекладені твори не були опубліковані в збірках та антологіях. Активна робота над перекладами творів М. Вінграновського ще попереду.

Ключові слова: художній переклад, новела, індивідуальний стиль, образні вислови, українськість, еквівалентність перекладу.

Вступ. Микола Вінграновський – відомий в Україні митець, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка, літературної премії "Благовіст", Міжнародної премії Фондації Антоновичів, премії імені В. Вернадського та О. Довженка, Заслужений діяч мистецтв України. Це актор, режисер, сценарист, письменник, який у кожній із значених сфер діяльності виявив себе як талановита людина з тонким художнім чуттям. Його художня та кінематографічна творчість збагатили мистецтво яскравими метафоричними образами, заглибленістю в природоцентричне світовідчуття, яскравою українськістю.

Та чи відома художня творчість Миколи Вінграновського англомовному читачу? Адже сам М. Вінграновський, як згадують сучасники митця, пишався тим, що його поезії важко перекладати навіть спорідненими мовами, настільки українсько-зорієнтованими вони є [5]. Які твори Вінграновського бралися до перекладу? Хто з перекладачів наважився засобами іншої мови передати насичену українськими словами-реаліями яскраво-національну стихію поезії та прози Миколи Вінграновського?

Методологія дослідження. У цьому дослідженні до уваги беруться праці вчених, у яких порушується питання особливостей перекладу творів М. Вінграновського; акцентуються умови появи перекладів, постаті перекладачів, враховуються культурно-історичні обставини, що сприяли обранню серед спадщини М. Вінграновського певних творів для перекладу. Наголосимо, що на сучасному етапі перекладеною є лише незначна частина доробку митця.

Результати дослідження. Напевно, що найповніше уявлення про те, які твори М. Вінграновського було перекладено та якими мовами, дає біобібліографічний покажчик "Микола Вінграновський: Все на світі з людської душі" (2006) [3], що побачив світ завдяки зусиллям

Л. Тарнашинської (автор тексту) та О. Гриценка (бібліограф-укладач). Так, бачимо, що 1962 р. з'являється переклад окремих поезій російською мовою. Далі коло мов, на які здійснюється переклад, розширюється – це латиська, грузинська, естонська, французька, румунська, іспанська, білоруська, хорватська, німецька. Звичайно, ідеться не про переклад поетичних і прозових збірок, а про переклад деяких поезій, уривків із повістей і невеликих оповідань.

Знайомство англомовної аудиторії з художнім світом М. Вінграновського починається 1973 р., коли за ініціативи та за редакції професора факультету слов'янських мов і літератур Університету Торонто Юрія Стефана Нестора Луцького (George S. N. Luckyj) перекладено ряд новел до антології "Modern Ukrainian Short Stories" ("Сучасна українська новела") [18], зокрема й новела "Білі квіти" Миколи Вінграновського. Антологія була зорієнтована на американських читачів, насамперед студентів.

Постать Юрія Луцького яскрава та неординарна – канадський славіст-літературознавець, критик, перекладач, член об'єднання українських письменників "Слово", який 1953 р. захистив у Колумбійському університеті новаторську на той час докторську дисертацію "Літературна політика в Радянській Україні: 1917–1934" (опублікована українською 2000 р.). Зацікавлення Україною та українською культурою для нього не було випадковим, адже вчений був сином Остапа Луцького, поета та молодомузівця; онуком Степана Смаль-Стоцького, українського мовознавця, одного з перших теоретиків українського віршування, громадсько-політичного, культурного діяча Буковини; і племінником Романа Смаль-Стоцького – також українського мовознавця, політика, дипломата, який обіймав посаду Надзвичайного посла і Повноважного Міністра Української народної республіки в Берліні (1921–1923).

© Підпригора Світлана, Кисіль Вікторія, 2022

Юрій Луцький народився 1919 р. у селі поблизу Львова та виїхав на навчання 1937 р., більше не повернувшись до України [9, с. 55].

На Захід його вела не проста примха долі, а якась невідома сила, що її сам Ю. Луцький намагався пояснити не лише зовнішніми чинниками (загроза окупації Західної України як з боку СРСР, так і Німеччини), а й внутрішніми (незадоволення з "загумінковості" українського життя у Львові) [9, с. 55].

Перебування в Німеччині, Англії, Сполучених Штатах Америки, Канаді сформувало світогляд Ю. Луцького як людини прогресивних поглядів, яка популяризує українську культуру в англомовному світі.

Знання української й англійської мов, тонке відчуття художнього стилю стали основою для художньо-вартісних перекладів з української на англійську. Серед його перекладацького доробку – художні твори Івана Багряного, Миколи Хвильового, Пантелеймона Куліша, Михайла Коцюбинського, історико-документальні праці, есеї Євгена Сверстюка, Григорія Костюка, Дмитра Дорошенка й ін.

Видання "Modern Ukrainian Short Stories" ("Сучасна українська новела") складається із 15 новел. Тут паралельно розміщені переклади й оригінальний текст українською мовою, що, за словами упорядника Ю. Луцького, було зроблено для того, щоб студенти, порівнюючи тексти, збагачували розуміння оригінальних творів і вдосконалювали знання української мови. До перекладу українських новел були залучені Д. Струк, Ю. Тарнавський, П. Килина, Л. Гірна, Р. Багрий-Пікулик та ін., як зазначає О. Лучук [9, с. 58]. Ю. Луцький із дружиною Мойрою переклали для антології новели М. Яцкова, В. Підмогильного, Є. Гуцала, М. Вінграновського та В. Шевчука. У передмові Ю. Луцький розкриває основні вимоги, що висувалися до групи перекладачів, задіяних у проєкті: їм надавалися свобода у виконанні перекладацьких завдань, однак переклад мав зберігати художні особливості оригіналу. "Читач може знайти деякі невідповідності в довжині паралельних текстів, – наголошує Ю. Луцький, – частково через друкарські вимоги, частково через труднощі, які виникають при спробі абсолютно точно перекласти оригінальний текст на іншу мову" [15, с. 9]. Укладач висловлює надію, що художня цінність творів при перекладі збережена, а мінімальну кількість приміток пояснює заохоченням читачів звертатися до словників. У передмові також зазначено, що переклад був здійснений за сприяння дослідницького гранту Університету Торонто, публікація видання перекладів поряд з українськими текстами стала можливою завдяки гранту Фундації імені Тараса Шевченка у Вінніпезі, Онтаріо.

Перевидавання антології відбулося вже за часів незалежності України – 1995 р. [15]. У передмові до цього видання Ю. Луцький акцентує на тому, що книга буде корисною й україномовному читачу, адже студенти в Україні все частіше висловлюють бажання побачити англійські переклади української літератури [15, с. 7].

Новела М. Вінграновського розміщена разом із творами знаних майстрів слова, творців українського модернізму початку ХХ ст. і 1920–1930-х рр. – Василя Стефаника, Михайла Коцюбинського, Володимира Винниченка, Михайла Яцківа, Валерія Підмогильного, Миколи Хвильового, Григорія Косинки. Також серед сучасників М. Вінграновського – Євген Гуцало та Валерій Шевчук. Отже, М. Вінграновський, разом із Є. Гуцалом і В. Шевчуком, для Ю. Луцького виступає яскравим представником українського модернізму, а в його творі вбачаються, ті художні тенденції, що склалися в українській прозі впродовж 1920–1930-х рр. і були перервані репресіями,

примусовим утвердженням соціалістичних настанов на теренах літератури.

Цікаво, що новела "Білі квіти" є маловідомою для українського читача, її немає в жодному з сучасних видань прозових творів письменника. І вперше вона була опублікована в журналі "Прапор" за 1967 р. [4]. Чому ж саме на неї впав вибір Ю. Луцького для ілюстрування художніх особливостей української новели? Думається, що це пов'язано як з доступом (що був обмежений) до творів письменників радянської України, так і з художніми явищами, що набували популярності й в американській літературі. Новела відкриває надзвичайно ліричний світ Миколи Вінграновського, де оповідь обертається не навколо події, а навколо почуттів, що наближає новелу до поезії. Читачу самому доводиться розкодовувати текст, домислювати його, прочитувати за, здавалось би, другорядними епізодами, основну авторську думку. Ідеться про стосунки (любовні, дружні) чоловіка й жінки, стосунки чоловіка з чоловіками-друзями, життя та смерть, радість і печаль. Акордом до новели є останні абзаци, де герой, він імені якого ведеться оповідь ("Я"), між мисливством-вбивством і замилюванням природою-любов'ю обирає останнє:

Я глянув на рушницю, але не взяв її, пішов на ті білі квіти. В душі було прозоро і тонко, як і в повітрі, хоча десь у глибині цієї прозорості будилася золота сурма тривоги. Тугий її звук пожежив груди. Справді, було пізно: сурма сурмила тривогу, і солодкий поклик її від своєю дорогою. Цією дорогою мене вже вело невзуте серце.

Сонце заходило, наче сходило, але смуги темні текли у прощальному повітрі, і світ уже був зеброю. Раптом дівчина випросталася переді мною. В її руках білів оберемок квітів.

Я дивився на неї крізь квіти. Між білими тими квітами стояли її жовті очі. Руки мої пройшли крізь квіти, і я обійняв її. Вона обняла мене. Запахло люпином і водою.

Наші голови випали з низького сонця [15, с. 200–202].

Як бачимо, у цьому невеликому уривку зустрічаються такі образні вирази, які потребують від перекладача неабиякої вправності та характеризують індивідуальний стиль автора: "звук пожежив груди", "сурма сурмила тривогу", "невзуте серце", "білів оберемок квітів".

Загалом, англомовну рецепцію прози Миколи Вінграновського, на матеріалі новели "Білі квіти", цікаво досліджує Л. Собчук [13]. Вона зазначає, що переклад Ю. Луцького відзначається точністю, адекватністю, комунікативною рівністю оригіналу, застосуванням новітніх підходів до процесу перекладу, збереженням усіх нарративних особливостей тексту-оригіналу [13]. Для ілюстрування подаємо переклади зазначених образних висловів: "звук пожежив груди" – "its sound disturbed the chest"; "сурма сурмила тривогу" – "the trumpet blared bugle-like"; "невзуте серце" – "my heart led me innocently"; "білів оберемок квітів" – "she held the bench of flowers". Тут перекладач також "з метою доброго розуміння новою читацькою аудиторією незвичайних у перекладі українських слів та виразів ... генералізує їх, подаючи свої відповідники, інтерферуючи своє бачення на письменницький текст" [13, с. 107].

Переклад англійською мовою творів М. Вінграновського в радянській Україні відбувся 1982 р. У видавництві "Дніпро" виходить друком "Anthology of Soviet Ukrainian Poetry" ("Антологія української радянської поезії") [16], укладачем якої виступив Захар Гончарук. З. Гончарук – вихідець із Черкаської області, поет, перекладач поезій з російської, сербохорватської та болгарської мов. Він був членом Спілки письменників України (1954), працював у редакції Держлітвидаву України та журналу "Вітчизна". В антології представлено 73 українських поета різних поколінь. Їхні твори "формують широку панораму життя радянської України, – ідеться в передмові, –

від буремних, тяжких років громадянської і Великої Вітчизняної війн до першої надихаючої п'ятирічки й сучасного часу" [16, с. 6]. Видання мало стати "корисним та інформативним посібником для кожного читача в ознайомленні з Українською РСР" [16, с. 6].

До антології було обрано п'ять поезій М. Вінграновського різного настроєвого спрямування – від громадянсько-загостреного до лірично-заглибленого: "Сікстинська мадонна" ("Sistine Madonna"), "Моєму морю" ("To My Sea"), "На золотому столі" ("On the Golden Table"), "Перша колискова" ("The First Lullaby"), "Зоряний прелюд" ("Star Prelude"). Перші три поезії переклав англійською Уолтер Мей (Walter May), "Першу колискову" – Доріан Роттенберг (Dorian Rottenberg), а "Зоряний прелюд" – Майкл МакГрег (Michelle MacGrath).

Про перекладачів вдалося віднайти загальні факти. Так, Уолтер Мей – поет і перекладач, який переїхав до Радянського Союзу з Великобританії. У інтерв'ю за 1987 р. він пояснює причини переїзду та свій шлях до перекладу [10]. Дослідниця англомовних перекладів Т. Рижова зазначає, що У. Мей намагається "передати неперекладне", зберегти не лише слово, а й "дух" оригіналу. "Це стало можливим, – спостерігає дослідниця, – завдяки вдалому поєднанню культурологічних знань У. Мей як про країну мови, з якої здійснюється переклад, так і країну, на мову якої робиться переклад" [12]. Проте, коли йдеться про переклади з інших мов, а не з російської, спостерігається інше. Віра Річ, відома перекладачка, наголошує, що переклади, наприклад, із білоруської Уолтер Мей робив через посередництво російської мови. "Тобто білоруського колориту там було дуже й дуже мало. Ці переклади взагалі не мали жодної мистецької ваги, про якість я вже і не казатиму, – зазначає В. Річ. – А мої переклади стали до вподоби білорусам" [11]. Подібна ситуація складається із перекладами з української мови. Також У. Мей робив "правильні" переклади, такі, що відповідали "советським" стандартам.

Доріан Роттенберг – перекладач російської літератури англійською мовою. У дитинстві жив у Великобританії 5 років. Публікувати переклади почав з 1953 р. Серед його робіт – твори К. Чуковського, С. Маршака. С. Міхалкова й ін. Був членом Спілки письменників РС (із 1978). Його ж визнали кращим перекладачем творів С. Маяковського англійською мовою. Він часто використовує додаткові описові конструкції, коли необхідне детальне пояснення образу, і цілісне перетворення. Хоча у його перекладах спостерігається використання прийомів, що передають зміст твору, але при цьому втрачаються авторські образи й засоби – це не знижує якість перекладу [8]. Про Майкла МакГрега не вдалося знайти відомостей. Думається, що це був молодий перекладач, який потім уже художнім перекладом не займався.

Як бачимо, Уолтер Мей і Доріан Роттенберг перекладали з російської. Щодо перекладів українських творів для антології, то це був опосередкований переклад із російської (залучені російські перекладачі), хоча напевно у видавництві "Дніпро" були й досвідчені україномовні перекладачі. Саме ж видавництво "Дніпро" сприяло становленню української школи перекладу. Із кінця 1960-х рр. при видавництві працювала редакція, що здійснювала підготовку до видання перекладів художніх і публіцистичних творів [7]. Зараз можемо лише здогадуватися про причини залучення російських перекладачів – зв'язки, політична благонадійність, фінансова сторона? Безсумнівно, що заглиблена в українські культурні реалії, чутлива до найтонших нюансів української мови поезія

М. Вінграновського потребувала перекладача, який на-самперед відчуває українську мову.

Якщо звернутися до художньої відповідності перекладів з антології індивідуальному стилю Вінграновського, то впадає в очі намагання зберегти зміст, ритміку, послідовність слів і використання цілісного перетворення художніх конструкцій, що якраз і виступають носіями авторського стилю. Це ілюструють приклади з поезії "Моєму морю": "ступить на твір клекочучий поріг" – "To tread your threshold, heaving high!", "І серце моє рано споловило. / Над збуреною вирною габою" – "My heart, since it became mature, / Above your whirling, turbulent edge". Переклад стає простішим у значеннєвому плані, певним чином втрачаючи національно-емоційну силу оригіналу.

Упадає в очі переклад поезії "Перша колискова", що зробив Доріан Роттенберг. Йому вдалося зберегти емоційне послання поезії – любов до України, яку батьки передають дитині. Stroфа: "Спи, моя дитинко, на порі. / Тіні сплять і сонна яворина... / Та як небо в нашому Дніпрі, / Так в тобі не спить хай Україна" майже дослівно подається в перекладі "Sleep, my little one, until your time. / Shadows drowse; the maple, too, is sleeping. / Only let Ukraine not sleep in you – / Like the sky reflected in the Dnieper" [16, с. 429].

1986 року ці ж поезії М. Вінграновського вміщуються в книзі "Poetry of Soviet Ukraine's New World: an Anthology" ("Поезія нового світу Радянської України") [17], яка публікується в Англії. Метою видання такої антології за межами Радянського Союзу було розширення кола прихильників радянського способу життя. Появу видання уможливили й процеси, що відбувалися в СРСР, – початок "перебудови".

1984 р. М. Вінграновський стає лауреатом Національної премії України імені Тараса Шевченка в номінації "За кращий твір літератури й мистецтва для дітей і юнацтва" за збірки творів для дітей "Літній ранок", "Літній вечір", "Ластівка біля вікна", "На добраніч". Думається, що саме тому 1985 і 1987 рр. публікуються переклади його прозових творів для дітей: оповідання "What Makes the Earth Spin" ("Низенько зав'язана") [20] і збірка оповідань "Summer evening" ("Літній вечір") [19]. Переклав англійською мовою прозові твори М. Вінграновського Анатолій Біленко.

Анатолій Біленко, випускник Київського університету (1967), був завідувач відділу видань іноземними мовами видавництва "Мистецтво", відповідальним секретарем, завідувачем відділу літератури англомовного журналу "Ukraine". Він активно співпрацював із видавництвом "Дніпро". А. Біленко відомий як перекладач з української мови англійською народних казок, художніх творів М. Коцюбинського, А. Головка, Олеса Гончара, Григора Тютюнника, В. Земляка, В. Нестайка, З. Тулуб, М. Вінграновського й ін., поезій І. Драча, М. Тарнавської [1]. Р. Зорівчак особливо підкреслює значний перекладацький доробок А. Біленка та його важливу роль у популяризації української літератури серед англомовної аудиторії [6]. Також А. Біленко уже в часи незалежної України був ініціатором проекту ELUL (Electronic Library of Ukrainian Literature in English) – "це багато творів української літератури в перекладі англійською мовою, що розміщена на сайті Інституту енциклопедичних досліджень НАН України в електронному форматі. (<http://encyclopedia.kiev.ua/library/elul.php>)" [14]. Зараз посилання неактивне, однак сторінка "Electronic Library of Ukrainian Literature in English" демонструє розвиток україністики в Університеті Торонто (<http://sites.utoronto.ca/elul/>), де також розміщені й переклади А. Біленка творів М. Вінграновського.

До збірки перекладених оповідань "Summer evening" ("Літній вечір") увійшло шість прозових творів (новели й оповідання) – "What Makes the Earth Spin" ("Низенько зав'язана"), "Shaggy" ("Волохань"), "The Chest" ("Скриня"), "The Gosling" ("Гусенятко"), "Good Night" ("На добраніч"), "Літній вечір" ("Summer Evening").

А. Біленко майстерно передає емоційні нюанси творів М. Вінграновського, зберігає їхню поетику та ліризм, вміло звертається й до міжмовних трансформаційних прийомів, роблячи твори більш зрозумілими англomовному читачу, що "подекуди призводить до втрати національного забарвлення та значної етноспецифічності" [13, с. 108]. Візьмемо до прикладу уривок із новели "Літній вечір" ("Summer evening"):

Дивлюсь на чорнобривці, на вітер, піднімаю голову на лелеку.

– Кла-кла-кла-кла! – каже лелека і летить зі стріхи. Цей наш лелека – злодій. Увечері, коли ніхто не бачить, він краде зорі з неба. Стоїть на хаті на одній нозі, скине голову в зоряне небо – шия довга, дзьоб до зір – та й хап зорю. Зоря гаряча, застрягає в горі, лелека ковтнути не може, студить зорю, клеїт із горла – кла-кла-кла [2, с. 5].

Та його переклад:

I looked at the marigolds, at the air, and raised my head to look at the stork. "Clat-tat-tat!" the stork clattered and took off from the thatched rooftop.

That stork of ours was a thief. In the evening, when nobody was looking, he stole stars from the sky. He stood on the roof on one leg, threw his head back on his long neck into the star, and – snatch! – beaked it. The star was hot, it got stuck in his throat, and he could not swallow it, so he cooled it in his beak and clattered away – Clat-tat-tat [19, с. 36].

Як бачимо, перекладач дотримується нарративної структури твору, звертається до звуконаслідування (утворює "Clat-tat-tat" від слова "clatter" – стукіт), зберігає настроєву тональність твору. Показово й те, що твір орієнтований на читачів молодшого шкільного віку. І перекладач вдало підбирає слова, образні вислови добре зрозумілі й англomовній дитячій аудиторії.

У новелі "Скриня" слів-реалій більше. Тут ідеться про спілкування хлопчика із сільською відьмою, якої він абсолютно не боїться, бо вона не страшить, а зацікавлює дивами, знайомствами із міфічними істотами. Л. Собчук зауважує, що

перекладач використав відповідний набір слів з англійського фольклору, вживши значну кількість синонімів і створивши в такий спосіб уявлення про події у тексті як про фантастичні й казкові:

очорнився і станеш чортякою – you turn into a devil yourself;
Сон-Предвісник-Білий – White Immemorial Sleep;
чорти колошкають мене – devils keep pestering me;
відьомська гульня – witches' game;
кодло стало в коло – the crew formed a circle [13, с. 108].

Загалом, переклади А. Біленка прикметні адекватністю відтворення художньо-стилістичних рис оригіналу, змістовою еквівалентністю.

Висновки. Отже, прозові твори М. Вінграновського перекладалися українськими перекладачами як за межами України (Мойра та Юрій Луцькі), так і в Радянській Україні (Анатолій Біленко). Переклад окремих поезій здійснили російські перекладачі через опосередкований переклад (Уолтер Мей, Доріан Роттенберг, Майкл Мак-Грег), що значно знизило художню вартість поезій. Щодо англomовних перекладів творів М. Вінграновського в роки незалежної України, то було зініційовано конкурси перекладів до ювілеїв письменника. Однак перекладені твори не були опубліковані. Натепер ще не існує перекладу поетичних збірок, оповідань, повістей і роману "Северин Наливайко". Думається, що активна робота над перекладами творів М. Вінграновського англійською

мовою ще попереду, адже завдяки їм (перекладам) розширилося б уявлення іншомовних читачів про незвіданий всесвіт Миколи Вінграновського, українську культуру й ментальність.

Список використаних джерел

1. Біленко Анатолій // Енциклопедія сучасної України. – Електронний ресурс. – Режим доступу: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=39971
2. Вінграновський М. Літній вечір / М. Вінграновський. – К. : Веселка, 1979.
3. Вінграновський Микола: "Все на світі з людської душі" [Текст] : біобібліографічний нарис / Л. Б. Тарнашинська ; Національна парламентська бібліотека України. – К. : [б.в.], 2006. – 108 с. (Шістдесятництво : профілі на тлі покоління ; вип. 10)
4. Вінграновський М. Білі квіти : новела / М. Вінграновський // Прапор. – 1967. – № 10. – С. 32–37.
5. Жежера В. Вінграновський був неперекладним поетом / В. Жежера // "Газета по-українськи". – Електронний ресурс. – Режим доступу: https://gazeta.ua/articles/comments-newspaper/_vingranovskij-buv-neperekladnim-poetom/137883
6. Зорівчак Р. Реалія і переклад (на матеріалі англomовних перекладів української прози) : монографія / Р. Зорівчак. – Львів : Вид-во при ЛНУ, 1989.
7. Корунець І. Українське художнє слово для англomовного світу / І. Корунець // Всесвіт. – 1985. – № 8. – С. 136–140.
8. Кульшарипова С. "Стихи о советском паспорте" в переводе Доріана Роттенберга / С. Кульшарипова // Вестник Башкирского университета. – 2014. – Т. 19. – № 4. – Электронный ресурс. – Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/stihi-o-sovetskom-pasporte-v-perevode-doriana-rottenberga/viewer>
9. Лучук О. Юрій Луцький – дослідник і перекладач української літератури / О. Лучук // Слово і час. – 1998. – № 4–5. – С. 55–59.
10. Мэй Уолтер. Мне было душно в моей стране – и в политическом, и в социальном смысле / Мэй Уолтер. – Электронный ресурс. 24.10.1987. – Режим доступа: <https://archive.aif.ru/archive/1649079>
11. Річ Віра. Переклад для мене – наче дзеркало. Інтерв'ю Д. Дроздовського / В. Річ // Час і події. – 2007. – № 18. – Электронный ресурс. – Режим доступа: <https://www.chasipodii.net/pv/1323/>
12. Рыжова Т. Поэтическая русскость Сергея Есенина в английском переводах / Т. Рыжова. – Электронный ресурс. – Режим доступа: <https://proza.ru/2018/03/06/1673>
13. Собчук Л. До англomовної рецепції прози Миколи Вінграновського / Л. Собчук // Наукові записки. Серія "Філологічна". – 2012. – Вип. 25. – Электронный ресурс. – Режим доступа: <https://lingvjv.ua.edu.ua/articles/2012/n25/39.pdf>
14. Чечельницький А. Про проект ELUL та А. М. Біленка / А. Чечельницький. – Электронный ресурс. – Режим доступа: <http://evu.encyclopedia.kyiv.ua/volume-4-5/articles/chechelyntskyi-113-114.pdf>
15. Modern Ukrainian Short Stories. Ukrainian / English Parallel Text. Revised First Edition / Edited by George S.N. Luckyj. – Englewood, Colorado: Ukrainian Academic Press, 1995.
16. Vinhranovsky Mikola. Sistine Madonna, On the Golden Table, Star Prelude, the First Lullaby, To My Sea // Anthology of Soviet Ukrainian Poetry / Comp. Z Honcharuk. – Kiev, 1982. – P. 427–430.
17. Vinhranovsky Mikola. Sistine Madonna, Star Prelude, the First Lullaby, To My Sea // Poetry of Soviet Ukraine's New World: an Anthology – Ashford (England), 1986. – P. 220–222.
18. Vinhranovsky Mykola. White flowers / Trans. George S. N. Luckyj // Modern Ukrainian Short Stories / Ed. George S.N. – Littleton, 1973 – p. 187–203.
19. Vinhranovsky M. Summer evening. Short stories / Thans. by A. Bilenko. – K.: Dnipro, 1987.
20. Vinhranovsky M. What makes the Earth spin [A short Story] / Trans. A Bilenko // Ukraine. – 1985. – № 10. – P. 28.

References

1. Bilenko Anatolii. *Entsyklopediia suchasnoi Ukrainy*. [Encyclopedia of modern Ukraine]. https://esu.com.ua/search_articles.php?id=39971. (In Ukr.)
2. Vinhranovskyi, M. (1979). *Litnii vechir*. [Summer evening]. Kyiv: Veselka. (In Ukr.)
3. Vinhranovskyi Mykola: *Vse na sviti z liudskoi dushi*. (2006). *Biobibliografichnyi narys*. [Vinhranovskyi Mykola : Everything in the world is from the human soul. Biobibliographic essay]. Uporiadn. L. B. Tar-nashynska. Kyiv. (In Ukr.)
4. Vinhranovskyi, M. (1967). *Bili kvity*. [White flowers]. *Prapor*, № 10, pp. 32–37. (In Ukr.)
5. Zhezhera, V. (2006). *Vinhranovskyi був неперекладним поетом*. [Vinhranovsky was an untranslatable poet]. *Hazeta po-ukrainskyi*. https://gazeta.ua/articles/comments-newspaper/_vingranovskij-buv-neperekladnim-poetom/137883 (In Ukr.)
6. Zorivchak, R. (1989). *Realija i pereklad (na materialii anhlo-movnykh perekladiv ukrainskoi prozy)*. [Reality and translation (on the material of English translations of Ukrainian prose)]. Monohrafiia. Lviv: Vyd-vo pry LNU. (In Ukr.)
7. Korunets, I. (1985). *Ukrainske khudozhnie slovo dlia anhlo-movnoho svitu*. [Ukrainian artistic word for the English-speaking world]. *Vsesvit*, № 8, pp. 136–140. (In Ukr.)

8. Kulsharypova, S. (2014). "Stykhy o sovetskom pasporte" v perevode Doryana Rottenberha. ["Poems about the Soviet passport" translated by Dorian Rotenberg]. *Vestnyk Bashkyrskoho unyversyteta*, V. 19, №4. <https://cyberleninka.ru/article/n/stihi-o-sovetskom-pasporte-v-perevode-doriana-rottenberga/viewer>. (In Russ.).
9. Luchuk, O. (1998). Yuriy Lutskiy – doslidnyk i perekladach ukraïnskoi literatury. [Yuriy Lutskiy is a researcher and translator of Ukrainian literature]. *Slovo i chas*, № 4/5, pp. 55–59. (In Ukr.).
10. Mei, Wolter. (1987). *Mne bylo dushno v mojej strane – i v polytycheskom, i v sotsyalnom smysle*. [I felt suffocated in my country – both politically and socially]. <https://archive.aif.ru/archive/1649079>. (In Russ.).
11. Rich, Vira. (2007). *Pereklad dlia mene – nache dzerkalo*. [Translation is like a mirror for me]. *Chas i podii*, № 18. <https://www.chasipodii.net/pv/1323/>. (In Ukr.).
12. Ryzhova, T. *Poetycheskaia russkost Serheia Esenyina v anhlivskiy perevodakh*. [Poetic Russianness of Sergei Yesenin in English translations]. <https://proza.ru/2018/03/06/1673>. (In Russ.).
13. Sobchuk, L. (2012) Do anhlomovnoi retseptsii prozy Mykoly Vinhranovskoho. [To the English-language reception of Mykola Vinhranovsky's prose]. *Naukovi zapysky*. Seriya "Filolohichna". Vyp. 25. <https://lingvj.oa.edu.ua/articles/2012/n25/39.pdf>. (In Ukr.).
14. Chechelnytskyi A. *Pro proekt ELUL ta A. M. Bilenka*. [About the ELUL project and A. M. Bilenko]. <http://levu.encyclopedia.kyiv.ua/volume-4-5/articles/chechelnytskyi-113-114.pdf>. (In Ukr.).
15. *Modern Ukrainian Short Stories*. (1995). Ukrainian / English Parallel Text. Revised First Edition. Edited by George S.N. Luckyj. Englewood, Colorado: Ukrainian Academic Press.
16. Vinhranovsky, Mikola. (1982). Sistine Madonna, On the Golden Table, Star Prelude, the First Lullaby, To My Sea. *Anthology of Soviet Ukrainian Poetry Comp. Z. Honcharuk*. Kiev, p. 427–430.
17. Vinhranovsky, Mikola. (1986). Sistine Madonna, Star Prelude, The First Lullaby, To My Sea. *Poetry of Soviet Ukraine's New World: an Anthology*. Ashford (England), pp. 220–222.
18. Vinhranovsky, Mykola. (1973). White flowers. Trans. George S. N. Luckyj. *Modern Ukrainian Short Stories*. Ed. George S.N. Littleton, pp. 187–203.
19. Vinhranovsky, M. (1987). *Summer evening*. Short stories. Thans. by A. Bilenko. Kyiv: Dnipro.
20. Vinhranovsky, M. (1985). *What makes the Earth spin* (A short Story). Trans. A Bilenko. *Ukraine*, № 10, p. 28.

Надійшла до редколегії 14.05.22

Svitlana Pidopryhora, Doctor of Philology, Professor
ORCID: 0000-0001-8891-7910
e-mail: svitp@ukr.net

Victoria Kysil, Master
ORCID 0000-0002-7017-1740
e-mail: viktoria.kis999@gmail.com
Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, Ukraine

POETRY AND FICTION BY MYKOLA VINGRANOVSKYJ IN ENGLISH TRANSLATIONS

The article examines the poetry and fiction by Mykola Vinhranovskyj in English translations. Attention is paid to the chronological sequence of translations, the figures of translators and the works selected for translation, their equivalence to the original. The first translation of M. Vinhranovskyj's fiction (the short story "White Flowers") appeared with the assistance of Yu. Lutskiy in Canada and aimed at popularizing Ukrainian literature among students. The short story opens the extremely lyrical world of Mykola Vinhranovskyj, where the story revolves not around the event, but around the feelings, which brings the short story closer to poetry. The novella was included to the anthology (Modern Ukrainian Short Stories, 1973) as the example of the prose of the sixties (shistdesyatnyky), which departed from socialist-realist ideological canons and turned to the emotional and expressive potential of artistic language. The translation of Yuri and Moira Lutskiy is marked by the desire to convey as fully as possible the author's individual style, including figurative metaphor, to create a text equivalent to the original in communicative orientation. The collection Summer Evening (1987), translated by Anatolij Bilenko, was published after M. Vinhranovskyj was awarded the Taras Shevchenko National Prize of Ukraine (1984). The collection includes stories for children's audiences, conveying children's perception of the world: Chest, Shaggi, The Gosling, Good Night, What Makes the World Spin, Summer Evening. A. Bilenko's translations are notable for the adequacy of the reproduction of artistic and stylistic features of the original, semantic equivalence.

Some translated poems, which emphasize the civic component (Sistine Madonna, To My Sea, On the Golden Table, The First Lullaby, Star Prelude) were included to the anthology of Ukrainian poetry (Anthology of Soviet Ukrainian Poetry, 1982), and Russian translators were involved in translating the poems (Dorian Rottenberg, Michael McGreg), which significantly reduced the artistic value of poetry. During the times of independent Ukraine, competitions for translations to the writer's anniversaries were initiated. However, translated works have not been published in collections and anthologies. Active work on translations of M. Vinhranovskyj's works is still ahead.

Keywords: literary translation, short story, individual style, figurative expressions, Ukrainianness, equivalence.